

Posudek školitelky na bakalářskou práci Vojtěcha ŠARŠE *Négritude et une nouvelle langue poétique, engendrée par l'histoire coloniale*

Předložená studie je podle databáze Univerzity Karlovy vůbec první vysokoškolskou závěrečnou prací věnovanou Aimé Césairovi a jeho uměleckému i politickému náhledu na kolonialismus. Výběr tématu nelze než pochválit, neboť jde nejen o významného a dříve netraktovaného autora, ale i o zajímavý koncept *négritude* rozvíjený (byť později silně kritizovaný) v oblasti Karibiku. Dosud byli v této souvislosti zpracováváni jen specificky afričtí autoři.

Zájem o antilského básníka Vojtěch Šarše projevoval už během svého celoročního studijního pobytu na Université Charles de Gaulle – Lille III. Po návratu svou práci pravidelně konzultoval nejen se školitelkou, ale i s belgickým lektorem, který má na starosti výuku frankofonních literatur. V bakalářské práci pak student účelně propojil tuto dlouhodobou znalost Césairovy tvorby s druhým okruhem svých profesionálních zájmů, kterým je surrealismus.

Oceňuji, že práce je napsána ve francouzštině a že její autor projevil nemalé úsilí při shánění všech těžce dostupných pramenů.

Studie analyzuje první Césairovo dílo *Cahier d'un retour au pays natal* (1939-1956), které zatím nebylo přeloženo do češtiny.¹ Je přehledně rozdělena na dvě části, z nichž první se zaměřuje konkrétně na autora a jeho individuální revoltu, zatímco druhá se vztahuje obecněji k antilskému lidu, o jehož osvobození se Césaire zasazuje.

Z francouzské tradice, v níž byl vzdělán, si antilský autor vybírá tři „rozhněvané mladé muže“, k nimž vzhlíželi i Bretonovi surrealisté, a to Lautréamonta, Rimbauda a Baudelaira.² Samotného surrealismu pak využívá jako „zbraně“ bránící jeho vlastní program *négritude*,³ který Césaire záměrně obrací jak proti starému kontinentu, tak proti představitelům antilského „duduismu“, směru hodlajícímu zavděčit se evropskému publiku falešně líbivým exotismem. Specifičnost Césairova revoltujícího jazyka pak Vojtěch Šarše ilustruje na mnoha lexikálních i syntaktických prostředcích.

Cahier však lze číst i v „kolektivní“ rovině jako jakousi hořkosladkou epopej antilského lidu, v jehož historii se temně bezútěšná období střídala s nadějnějšími. Student tuto alternaci ilustruje na samotné struktuře textu. Následují faktografičtější laděné kapitoly osvětlující historický kontext kolonizace (*Code noir*, trojúhelníkový obchod) i její krvavé dopady.

Závěrečná část práce odhaluje zajímavý paradox Césairovy tvorby. Přestože se autor kriticky vymezuje proti Západu, jednoznačně přejímá francouzskou představu universalismu. I když tento koncept obrací proti

---

¹ Podle mých informací se o překlad v současné době pokouší sám autor bakalářské práce.

² V textu práce jsou řazeni podle svého významu pro *Cahier*, nicméně dávám k úvaze, zda by pro přehlednost nebylo lepší představovat je chronologicky: Baudelaire, Lautréamont, Rimbaud.

³ Césaireův vztah k Bretonově skupině by si zasloužil rozebrat podrobněji.

kolonizátorům (požadavek společné vzpoury všech světově utlačovaných) a navíc se v poezii vědomě vyhýbá explicitním odkazům na Marxe (jehož byl jinak horlivým čtenářem), samotný fakt, že antilský spisovatel přemýšlí v podobných paradigmatech, dokazuje jeho esenciální poplatnost evropské mentalitě. „Znásilněnému surrealismu“ a antilským lexikálním inovacím navzdory.

Další reflexi by si zasloužil i pozdější vývoj, který Vojtěch Šarše letmo nastiňuje na samém konci svého textu. Césaire svou ideu *négritude* postavil na představě Antilanů jakožto synů (značně zromantizovaných) afrických Černochoů, zatímco jeho následovníci (Confiant, Chamoiseau, Bernabé, Glissant) se už při hledání vlastní identity za černým kontinentem vůbec neohlížejí. Takže zatímco v Africe i Evropě je Césaire uznávaným básníkem, Antily se hlásí spíše k jeho politickému odkazu.

Bakalářská práce Vojtěcha Šarše dobře ukazuje, do jaké míry je Césaireův *Cahier* zvláštním konglomerátem francouzské triády „romantismus-dekadence-surrealismus“ naroubované na „koloniální“ Antily (nezapomínejme, že Césaireův rodný Martinik je dodnes součástí Francie!) a silně okořeněný levicovými (opět evropskými!) teoretiky a sociálními utopisty. Tento fakt mu však díky Césaireovu citu pro jazyk i ikonoklastické vervě nijak neubírá na působivosti a síle.

Předloženou práci trochu hyzdí některá pochybení formálního rázu. Navzdory několikanásobné korektuře rodilým mluvčím v textu zůstávají překlepy (úvodní abstrakt se jimi přímo hemží a bohužel se objevují i v poděkování konzultantům), chyby v interpunkci a nedůslednosti (někdy autor skloňuje „od Césairea“ a na stejné stránce glosuje „Césaireovu tvorbu“). Vzhledem k jejich množství je zde nemohu konkrétně vypisovat, ale vyznačím je přímo do práce.

Navzdory výše uvedené formální výtce považuji bakalářskou práci Vojtěcha Šarše za tematicky velmi přínosnou a vřele ji doporučuji k obhajobě s navrženým hodnocením „výborně“.

V Praze dne 28. 5. 2013

doc. PhDr. Eva Voldřichová Beránková, Ph.D.